

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Herr Panthakaks Historie og Meeninger

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 193. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540296558528/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

- skaben om ords oprindelse. – *Aviede Klædet Af Kiød*: frembragte det syndige (nutids-)menneske ud af deres egen syndige menneskenatur. – *Algodhed Klædes Af Kiør*: Her er to læsemåder mulige. 1) Altomfattende godhed kædes sammen af genvordigheder eller knuder, dvs. livets trængsler fører sig sammen til et godt resultat. 2) Den algode Gud kædes af (menneskets) knurten. Under alle omstændigheder repræsenterer denne anden »etymologi« et optimistisk modstykke til den foregående, der tent for-dømmer menneskelivet. – *derivere*: derivere, aflede. – *det Ægyptiske Fængsel*: hentydning til jødernes 430-årige fængsel i Ægypten, jf. 2. Mosebog kap. 1-14. Her: jødelivet.
- 34 *Begjærighed*: lyst. – *intet mindre end*: slet intet. – *Marktskægere*: højtråbende reklamemagere. – *Vintappere*: værtshusholdere. – *Bullenbidere*: bullbidere, bidske hunde. – *Sotinius ... in patriam*: latin: Vi tager pengene og sender æslet tilbage, hvor det kom fra. Sætningen har ikke kunnet lokaliseres, men har muligvis forbindelse med den udtalelse, som tillægges Philip af Makedonien (4. årh. f.Kr.): at ingen fæstning er uindtagelig, hvis blot den har et hul så stort, at et æsel belæsset med penge kan komme ind. – *Renomuster*: studenter med hang til at prale og sids, gøre sig omtalte. – *Penalister*: ældre studenter, som tyranniserer de yngre. – *Philister*: filistre, åndløse spidsborgere. – *Grenadter*: grenadér, soldat i en særlig eliteafdeling inden for infanteriet. – *Medicus*: mediciner. – *dux gregis ipse caper*: latin: hjordens fører, selv en buk. Uenøjagtigt citat fra den romerske digter Vergils (70-19 f.Kr.) *Bucolica*, 7. ciklege vers 7.
- 35 *Pietister*: tilhængere af den lutherske fromhedsbevægelse, der gik over Tyskland efter ca. 1650. Til Daurmark kom pietismen under Frederik IV, og Ewalds forældre tilhørte bevægelsen (jf. s. 162). – *herculiske*: uhyre anstrengende (efter den romerske søgnehelt Hercules, grækernes Herakles, der af Mykenes konge fik pålagt tolv eventyrlige kraftprøver). – *imellem Hirschfeld og Frankfurt*: Frankfurt am Main ligger nær Mainflodens udløb i Rhinen ca. 300 km sydvest for Halle. Hersfeld ligger omtrent midtvejs mellem Halle og Frankfurt. – *afakkeede*: forhenværende, også afdankede. – *equiperede*: påklædte. – *paar et Haar*: fuldstændigt.
- 36 *har De got min Herre*: er De vel udrustet, min Herre. – *Haand-Værks-Burs*: håndværkssvend (af tysk: Bursche). – *sagte*: sagtens, nemt. – *Physiognome*: ansigtstræk. – *skildret*: malet. – *Sachsenhausen*: Sachsenhausen, forstad til Frankfurt på den anden side af Main.
- 37 *Guld-Børs*: pung indeholdende guldmønter. – *med de Dristigste*: blandt de dristigste.
- 38 *oppebie*: vente på. – *den nedbryder en af den Dydige* ...: Meningen er, at mistanken, som rettes mod den dydige, nedbryder en af de sikreste forsikringer mod lastens indtrængen i hans sjæl, nemlig det naturlige ønske om at gælde for et godt menneske. – *den udtitte*: den uintelligente. – *erindre*: minde om.
- 39 *en Pasquill*: et smædeskrift. – *noget som Gallien stod paa*: noget som han risikerede at komme i galgen for. – *sin Haarskjærer og sin Balberer*: sin frisør og